

Ankara Üniversitesi Cinsel Tacize ve Saldırıya Karşı Destek Birimi (CTS) Nedir? Nasıl Çalışır?

Funda Şenol Cantek, Ankara Üniversitesi İLEF, funda.senol@gmail.com.

Cinsel Tacize ve Saldırıya Karşı Destek Birimi (CTS), Ankara Üniversitesi bünyesinde 2011 yılında çalışmalarına başladı. Üniversitenin bir politika belgesiyle de desteklediği birim, öğrenciler ile çalışanların kampus sınırları dahilinde cinsel taciz ve saldırıya maruz kalmaları durumunda hukuki, psikolojik ve tıbbi destek alacakları bir başvuru mercii. Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin girişimiyle hayata geçirilen CTS, örgütlenme modeliyle Türkiye'deki üniversiteler arasında ilk olma özelliği taşıyor. CTS, cinsel taciz ve saldırı olaylarında yol gösterici ve sorun çözücü olmasının yanı sıra, bu tür olayların yaşanmaması için caydırıcı önlemler de alıyor. Üniversiteye bağlı fakülteler ve yüksek okullarda düzenlenen tanıtım toplantılarıyla cinsel şiddete, flört şiddetine ilişkin farkındalık yaratmayı amaçlıyor. Ayrıca, bu yıl dördüncüsü İstanbul'da gerçekleştirilecek çalıştaylarla da Türkiye üniversitelerinde benzer birimlerin hayata geçirilmesi için önayak oluyor. Birimin kuruluş süreci ve faaliyetleri hakkında CTS Koordinatörü ve A.Ü. Hukuk Fakültesi hocası Doç. Dr. Gülriz Uygur ile bir görüşme yaptık.

Funda Şenol Cantek: Ankara Üniversitesi CTS ne zaman ve nasıl kuruldu?

Gülriiz Uygur: 02.08.2011 tarih ve 2865 sayılı yönetim kurulu kararı ile Ankara Üniversitesi, "Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Politika Belgesini" kabul etmiş ve uygulamaya koymuştur. Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi, bu belge kapsamında öngörölmüş olan şikâyet ve destek birimi olarak Ekim 2011'de çalışmalarına başlamıştır. Birimin kurulmasında Ankara Üniversitesi Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (KASAUM) öğretim üyelerinin aktif girişimi olmuş ve bu konuda Üniversite Rektörlüğünün desteğiyle Politika Belgesi ve Birimle ilgili Yönerge kabul edilmiştir.

F. Ş. C.: CTS'nin üyeleri kimlerdir, amaçları nelerdir ve hedef kitlesi kimlerdir? Fakültelerde CTS temsilcileri var mı?

G. U.: CTS'nin üyeleri toplumsal cinsiyet konusunda uzman olan Ankara Üniversitesi öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Birimin üyelerinin toplumsal cinsiyet konusunda bilgi sahibi olmaları zorunludur. Çünkü cinsel taciz ve cinsel saldırı toplumsal cinsiyetle doğrudan doğruya ilişkilidir. Bu bilgiye sahip olmayan üyelerin, cinsel taciz ve cinsel saldırı olaylarını doğru bir şekilde değerlendirmeleri imkânsızdır. Ayrıca İstanbul Sözleşmesi gereğince de bu tür olayları değerlendirecek kişilerin toplumsal cinsiyet bilgisine sahip olmaları gerekmektedir.

Birimin başlıca amacı şiddet mağdurlarına koruma desteği vermektir. Verilen başlıca destek, hukuki ve psikolojiktir. Bunun dışında Birimin diğer amacı Üniversite yaşamını cinsel taciz ve cinsel saldırıya karşı duyarlı hale getirmek ve gerekli bilgilendirmeyi sağlayarak farkındalığı artırmaktır. Öğrencilere, akademik ve idari personele yönelik cinsel taciz ve saldırı ile ilgili broşürler hazırlanmıştır. Bugüne kadar, Üniversitenin farklı Fakülte ve Bölümlerinde 15 bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. Bilgilendirme toplantıları, her yıl Mart ve Kasım aylarında olmak üzere yılda iki kez yapılmaktadır.

Hedef kitlemiz, bütün Ankara Üniversitesi mensuplarıdır. Ankara Üniversitesi mensubu olmamasına rağmen Ankara Üniversitesinde hizmet alanlar, örneğin Ankara Tıp Fakültesinde tedavi olanlar, bu kapsam içerisindedir.

Fakültelerde CTS temsilcilerine ilişkin çalışmalarımız tamamlanmış olup, atanmalarını bekleme aşamasındayız. Atanmalarıyla birlikte Aralık ayının ilk haftasında toplantımızı yapacağız. Bu şekilde Üniversitenin her bölümündeki temsilcimiz orada bilgilendirme çalışması yapabileceği gibi, o bölümde meydana gelecek cinsel taciz ve saldırıyla ilgili ilk başvuruyu yapılacak kişi konumunda olacaktır.

F. Ş. C.: Birimin çalışma tarzı nasıl? Bir başvuru alındıktan sonra hangi aşamalar izleniyor?

G. U.: Birime doğrudan doğruya başvuru yapmak mümkündür. Başvurmak isteyen, genellikle randevu almaktadır. Öncelikle başvuran kişiyle, Birimin yönetim kurulu üyelerimizden birisi doğrudan doğruya görüşmekte ve başvuru konusunun Birimin çalışma alanına girip girmediğini belirlemektedir. Birimin çalışma alanına giriyorsa, başvuran kişiye, psikiyatrik destek isteyip istemediği sorulmakta ve istediğini belirttiği durumda bu desteğin sağlanması için Üniversitenin ilgili Birimleriyle ilişkiye geçilmektedir. Başvuran kişiye, başvurusuyla ilgili olarak neler yapabileceği konusunda bilgi sağlanmaktadır. Başvuran bu bilgiye göre farklı yolları seçebilmektedir. Başvuranın, durumuna göre, başvuran çalışan ise, Üniversitenin ilgili birimleriyle de ilişkiye geçilerek, iş yaşamının barışçıl geçmesi için gerekli önlem alınmaktadır. Başvuran öğrenci ise, yine durumun özelliğine göre, yerinin değiştirilmesinden danışmanının değiştirilmesine kadar bir dizi önlem alınabilmektedir.

Bu aşamada başvuranın yalnız olmadığı ve Birimin onunla birlikte hareket ettiği duygusunun gelişmesine dikkat edilmektedir. Bu aşamada özen gösterme ve güven önem taşımaktadır. Başvuran soruşturma açılması yoluna gittiği durumda da yalnız bırakılmamakta, gerekli destek sürdürülmektedir.

F. Ş. C.: CTS'nin kurulması sürecinde Üniversite bir de politika belgesi kabul etti. Bundan da söz edebilir misiniz?

G. U.: Politika belgesi, Ankara Üniversitesinin cinsel taciz ve cinsel saldırı karşısında tutumunu göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Bilindiği gibi özellikle cinsel taciz, genellikle yokmuş gibi davranılmakta ve içinde yaşadığımız kurumlar bu tür olaylar karşısında sessiz kalmaktadır. Ankara Üniversitesi, politika belgesiyle birlikte bu tür bir anlayışı kabul etmediğini ve kendi kurumunda da bu tür davranışlara yer vermeyeceğini açıkça belirtmektedir. Bu bakımdan politika belgesi oldukça önemlidir.

Politika belgesi, cinsel taciz ve cinsel saldırının toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle ilgili olduğunu ve bir ayrımcılık formu oluşturduğunu göstermesi bakımından da önem taşımaktadır. Zira bu tür davranışlar ile toplumsal cinsiyet arasında ilişki kurulmaması, cinsel taciz ve cinsel saldırının sürmesine neden olmaktadır. Oysa bu tür bir ilgiyle, toplumsal kültürü değiştirmek ve cinsel taciz ve cinsel saldırıyı önlemek mümkündür. Diğer yandan Politika belgesi bazı hususları açıkça ortaya koyarak, cinsel taciz ve cinsel saldırıyı önlemenin yollarını ortaya koymaktadır. Politika belgesinde yer verilen aşağıdaki ifadeler bu hususa işaret etmektedir:

Bu politika belgesi, cinsel taciz ve saldırının yaşanmadığı bir akademik ortamın yaratılmasına katkıda bulunmayı, bu tür olayları engellemeyi amaçlamaktadır. Ancak belgenin amacı, cinsler arasındaki ilişkileri sıkı bir disipline sokmak, rızaya dayalı ilişkileri önlemek, belirli bir cinsel ahlaki dayatmak, ifade özgürlüğünü ve özgür tartışma ortamını engellemek, cinsel içerikli her tür kişisel gerilim ve rahatsızlıkları resmi süreçlere dâhil etmek ve sert yaptırımlarla karşılamak değildir. Bu belge, asıl olarak cinsel taciz ve saldırı konularında farkındalık yaratmayı, taciz sayılabilecek davranışları engellemeyi ve mağdurları desteklemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bu belge, cinsel tacize uğrayanların, kendilerini daha net ifade etmelerini ve istenmeyen yaklaşımları durdurmak yönünde güçlenmelerini sağlamayı amaçlar.

F. Ş. C.: Böyle bir birimin Türkiye'de üniversite bünyesinde kurulmuş ilk birim olduğunu söyleyebilir miyiz? CTS'nin ardından başka üniversitelerde de benzer birimler açıldı mı?

G. U.: Türkiye'de sürekli çalışan bir birim olarak CTS'nin ilk olduğunu söylemek mümkündür. Kuşkusuz Ankara Üniversitesinden daha önce diğer üniversitelerde cinsel taciz ve cinsel saldırı konusunda çalışmalar yapılmıştır. Ancak Ankara Üniversitesi getirdiği örgütlenme modeliyle bir ilk olma özelliği taşımaktadır. CTS'nin ardından Eskişehir Anadolu Üniversitesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Doğu Akdeniz Üniversite'sinde benzer girişimlerde bulunulmuştur.

F. Ş. C.: Ankara Üniversitesi CTS'nin ön ayak olmasıyla başka şehirlerdeki üniversitelerle ortak atölye çalışmaları gerçekleştiriliyor. Bunlardan bahsedermisiniz? Bu atölyelerin amaçları nelerdir? Bu tür çalışmaların getirileri neler? Başka üniversitelerde de benzer birimler kurulmasına vesile oluyor mu bu çalışmalar?

G. U.: CTS kurulmasıyla birlikte, yönetim kurulu üyeleri olarak bizler başka üniversitelerden birimi tanıtmak için konuşma teklifleri aldık. Bunlardan biri de Yıldız Teknik Üniversitesi idi. Buradaki toplantıda, deneyim paylaşımına ihtiyacımız olduğu ve ortak metinler ve çalışmalar yapmamız gerektiği ortaya çıktı. Bu nedenle bugüne kadar farklı üniversitelerle birlikte, ilki Ankara Üniversitesi, ikincisi Doğu Akdeniz Üniversitesi ve üçüncüsü de Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde olmak üzere üç çalıştay yaptık. Bu çalıştayların dördüncüsünü İstanbul'da Koç Üniversitesi'nin ev sahipliğinde yapacağız.

Bu çalışmalar deneyim paylaşması yanında, neler yapılabileceğine dair farklı örneklerin üzerinde durulmasına ve ortak çalışmalar yapılmasına yol açmakta ve farklı üniversitelerde birimler açılmasına öncülük etmektedir. Getirisi çok fazla olduğu için devam etme kararındayız. Son geldiğimiz aşamada üniversiteler arası cinsel taciz ve saldırıya karşı bilgilendirme ve iletişim ağını kurmuş bulunmaktayız. Bu ağa üye olan üniversitelerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

F. Ş. C.: CTS kurulduktan sonra birimi tanıtmaya yönelik yapılan çalışmalar ve başvurular, Ankara Üniversitesi kamusunun cinsel taciz ve saldırı olgusuna ve cinsel kültüre yaklaşımını gözlemlemenizi sağlamıştır. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

G. U.: Kurulmamızın ardından iki yıldan fazla zaman geçmiş olmasına rağmen, henüz işin daha çok başında olduğumuzu söylemek gerekir. Dolayısıyla Ankara Üniversitesi'ndeki kültüre ilişkin de genel bir şey söylemek veya sonuca varmak için henüz çok erken. Ancak kurulduğumuzdan bu yönetim anlamında bir sıkıntı yaşamayıp, aksine oldukça desteklendiğimiz bir dönemdeyiz. Bu da bir şeyler yapmayı mümkün kılmaktadır.

F. Ş. C.: Birim kurulduktan sonra üniversite mensuplarının birime ilgisi nasıl oldu? Başvuru konusunda bir çekingenlik söz konusu mu? Ortalama kaç başvuru aldınız? Bunlar arasında sonuçlandırdıklarınız oldu mu?

G. U.: Başvuru sayısı iki yılı düşünürsek fazla değil. Ancak bunlar direkt müdahale edip, soruşturma aşamasına taşıdığımız olaylar. Bunun dışında bilgilenmek veya görüş almak için gelenlerin sayısının fazla olduğu belirtilebilir.

Başvurular arasında sonuçlandırılan dört vaka var. Bunları başarılı uygulamalar olarak görmek mümkün. Bu olaylarda mağdurun, özellikle soruşturma sürecinde duygusal olarak yıpranarak, şikayetçi olduğu tarafça rahatsız edilerek, sosyal çevresince dışlanarak ikinci bir mağduriyet yaşamamasına özen göstermeye çalıştık. Soruşturmanın gizliliği ilkesine uyduk. Koruyucu önlemler hemen alındığı için, bilinen cinsel taciz ve cinsel saldırıyla ilgili olaylardaki gibi, mağdur mağduriyeti söz konusu olmadı. Aksine, eski buldukları durumdan daha iyi koşullarda bulunmalarını sağladık.